

Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas

VOORWOORD

Beste leden

Onze cartografietentoonstelling "*Land van Waas in de kaarten gekeken*" loopt als een bus. De commentaren zijn unaniem positief. Onze curatoren, erevoorzitter Alfred vander Gucht en zijn troonopvolger Eddy Maes, hebben zich overtroffen. Aangename voorstelling, schitterende brochure, krachtige kaartentafel als speelgoed voor de erfgoedkundigen. Webmaster Herbert Smitz toonde andermaal een staaltje van zijn kunnen met zijn geanimeerde voorstelling, waarbij beelden van historisch kaartmateriaal worden gekoppeld aan een hedendaagse luchtfoto. Natuurlijk konden zij putten uit de rijke verzameling van de Kring. Dank ook aan Harry van Royen, de nieuwe medewerker bij het SteM, die zijn visitekaartje qua historische vakbekwaamheid met brio aflevert. Maar ook de vlotte samenwerking en enthousiasme werden absoluut gesmaakt door de Kring. Voor hen die nog niet langs geweest zijn: laat deze kans niet voorbij gaan! De tentoonstelling is nog tot zondag 6 november te bezichtigen in het SteM.

En zo kijken we als bestuur weer verder naar het volgende hoogtepunt, m.n. de voorstelling van ons jaarboek, de *Annalen*. Ditmaal zelfs in twee delen. Met dank aan de Erfgoedcel Waasland, waarmee we prettig samenwerkten om samen de vruchten van de essaywedstrijd "*Wase Identiteit*" te kunnen plukken. Misschien geen zuiver historisch materiaal, maar als Kring voeren we de Wase identiteit hoog in het vaandel. Als voorzitter kan ik alleen maar blij zijn om de vele samenwerkingsverbanden die onze werking voeden. Maar ook vice versa, hoor. De bestuursleden van de Kring zijn alom vertegenwoordigd. Een must in deze tijd. En door deze vele contacten leeft, groeit en bloeit onze vereniging. Tot binnenkort !

Chris de Beer
Voorzitter

Aan de leden die nog een papieren versie van deze nieuwsbrief ontvangen, wordt gevraagd om hun e-mailadres door te geven via info@kokw.be, zodat ook zij in de toekomst de nieuwsbrief elektronisch kunnen ontvangen.

INHOUDSOVERZICHT ANNALEN 2011 (DEEL 114)

Op zaterdag 26 november om 14u. stellen we u graag ons jaarboek voor in de ontvangstzaal van het stadhuis van Sint-Niklaas. We geven u hier een inhoudsoverzicht van de artikels die u mag verwachten in deel 114 van de *Annalen*.

We voorzien dit jaar twee delen. In deel 1 (400 blz.) krijgt u een ruim aanbod van rijk geïllustreerde artikels, over uiteenlopende onderwerpen en uit alle hoeken van het Waasland. In deel 2 (64 blz.) publiceren we de vier winnende essays van de wedstrijd rond 'Wase identiteit' die dit jaar liep, met een inleiding door Bart Ooghe, medewerker van de Erfgoedcel Waasland.

Deel 1

Johan Verberckmoes

150 jaar levenselexir: de Koninklijke Oudheidkundige Kring als levenwekker van cultureel erfgoed (gelegenheidstoespraak bij de feestelijke zitting 150 jaar KOKW op 22 mei 2011)

Thomas Van Driessche

Een blik op de geschiedenis van de Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas (1861-2011)

Marleen De Smedt

Het Gallo-Romeinse verleden van Belsele: een status quaestionis

Paul Vanden Bavière
De Lokerse gilden en broederschappen (15de-20ste eeuw)

Cor Vanistendael
Les Cléfs d'Or: de geschiedenis van een theater- en danszaal te Sint-Niklaas 1782 – 1819

Harry van Royen
Gasverlichting in de negentiende-eeuwse textiel fabrieken te Temse

Tine Van Osselaer
Uit de lucht gegrepen? Mariaverschijningen in Lokeren-Naastveld

Johan Dambruynne
Het 'kloddeke'. Het archief, de inventarisatie en de geschiedenis van het Temse textielbedrijf Dacca

Marcel Ryssen
Een hommage aan Broeder Aloïs

Herbert Smitz
Waasland (H)interland: de ontwikkeling van de Antwerpse haven en het Waasland

Deel 2: Winnende essays van de essaywedstrijd rond 'Wase identiteit'

Paul De Schepper
Bestaat de Waaslander nog?

Filip Reyniers
Wastine tussen twee steden - een identiteit van het Land van Waas

Thomas Vanoutrive
Het Waasland: drie wegen, een intercommunale of een kaart?

Wouter Vloebergh
Als de Wazenaren niet bestonden, moesten ze worden uitgevonden

Alle leden en sympathisanten van de KOKW worden uitgenodigd op de officiële voorstelling op zaterdag 26 november om 14u in de ontvangstzaal van het stadhuis van Sint-Niklaas.

UITNODIGING 150 Jaar K.O.K.W

**VOORSTELLING ANNALEN
(DEEL 114) VAN DE KONINKLIJKE
OUDHEIDKUNDIGE KRING
VAN HET LAND VAN WAAS**

**+ UITREIKING PRIJZEN
ESSAYWEDSTRIJD 'WASE IDENTITEIT!'**

ZATERDAG 26 NOVEMBER 2011 – 14.00u
ONTVANGSTZAAL STADHUIS SINT-NIKLAAS

KRINGNIEUWS

Sluiting bibliotheek en documentatiecentrum

De bibliotheek en het documentatiecentrum van de KOKW zullen gesloten zijn op:

- zaterdag 12 november
- zaterdag 26 november (= voorstelling *Annalen* op stadhuis)
- zaterdag 24 december
- zaterdag 31 december.

Terugbrengen ontleende boeken en tijdschriften

De werkgroep Bibliotheek verzoekt de leden om boekwerken en tijdschriften die reeds geruime tijd ontleend zijn, zo snel mogelijk terug te bezorgen. Op deze manier kunnen wij ervoor zorgen dat onze bibliotheek op orde blijft en geen werken verloren gaan.

In memoriam Rudiger Van Hove en Jan Buytaert

Op 15 augustus overleed Rudiger Van Hove (1952-2011), directeur van de Archeologische Dienst Waasland (ADW) en medelid van de KOKW. Rudi was een gedreven en uiterst nauwgezet veldarcheoloog. Hij bouwde de ADW uit tot de eerste intergemeentelijke archeologische dienst, die later als voorbeeld zou gelden voor de oprichting van gelijkaardige organen in Vlaanderen. Onder zijn leiding werden in het Waasland heel wat belangrijke opgravingen uitgevoerd. Hij lag aan de basis van de professionalisering van de archeologische erfgoedzorg in het Waasland.

Op vrijdag 21 oktober overleed **Jan Buytaert**, lid en gewezen bestuurlid van de KOKW. De schilder en graficus werd geboren in 1939 en studeerde aan Sint-Lucas in Gent. Er liep de afgelopen weken een tentoonstelling met werken van hem in het koetshuis van Waasland Art Project (Warp) in Sint-Niklaas. Jan Buytaert was één van de grote sympathisanten van het kunsteninitiatief Warp. Zijn woning in de Apostelstraat was onder meer te bezoeken tijdens Coup de Ville en de bijhorende kunstenuitendeling door de stadskern. Hij gaf les aan de Academie van Sint-Niklaas.

Langs deze weg betuigt het bestuur van de Kring zijn oprechte deelneming aan de getroffen families.

Kerhofwandeling Tereken en huldebetoon aan dr. Jan-Hubert Van Raemdonck

Op zondag 23 oktober om 10.30u. stond een wandeling op het kerkhof van Tereken op het programma. Een 25-tal leden was op post. Onder een aangenaam herfstzonnetje leidde voorzitter Chris De Beer de aanwezigen rond op het kerkhof en bleef hij letterlijk en figuurlijk stil staan bij de graven van enkele gekende Sint-Niklazenaren. Bestuurslid Jean Janssens de Varebeke kon interessante, aanvullende informatie verstrekken bij het familiegraf van de familie Janssens de Varebeke. Daarna wandelden we verder naar de grafsteen van dr. Jan-Hubert Van Raemdonck.

Bij deze grafsteen hield de voorzitter een kort huldebetoon aan de medestichter van de Kring en de grondlegger van het museum. In de voorbereiding van het feestjaar '150 jaar KOKW' besliste het bestuur om de grafsteen van dr. Jan-Hubert Van Raemdonck professioneel te laten opkuisen. Schepen van Burgerzaken, Wouter Van Bellingen, wees op het belang van het funerair erfgoed op het kerkhof van Tereken en benadrukte dat de stad Sint-Niklaas werk maakt van een beheerplan voor de monumentale graven op dit kerkhof. Als slot van dit bescheiden eerbetoon werd door de voorzitter een bloemenkrans neergelegd bij de grafsteen.

Daarna zetten we onze tocht verder langs enkele markante grafstenen en -monumenten van Sint-Niklase politici, geestelijken, oorlogsslachtoffers, enz. Tussendoor hadden we oog voor de kunstprojecten op het kerkhof. Rond 12u. zat de korte, boeiende wandeling er op. Voor iedereen was het duidelijk dat het behoud van het funerair erfgoed de nodige aandacht verdient en dat elke eenvoudige of monumentale grafzerk een stukje Sint-Niklase, Vlaamse of internationale geschiedenis tot leven wekt. Ook hier wil de KOKW haar verantwoordelijkheid opnemen.

PUBLIEKSOPROEP 'DE POTIGE POLDERS'

De voorbije jaren kwamen de Wase waterlanden voor heel wat veranderingen te staan. Een aantal polders wordt momenteel omgevormd van landbouwgrond tot overstromings- en natuurgebied. Op bestuurlijk vlak smelten enkele oude polderbesturen en wateringen samen tot grotere structuren en verdwijnen andere dan weer van de kaart. En de laatste decennia verdwenen ook oude beroepen en ambachten als wijmenteelt, vogelvangst of mandenvlechten grotendeels van het toneel.

Temidden van zoveel verandering besloten de Erfgoedcel Waasland en haar partners om in 2012 het leven rond de Wase polders, dijken en meersen eens extra in de kijker zetten. Het project 'De Potige Polders' wil dit soms nog niet zo verre verleden opnieuw tot leven brengen. Zo zal je op Erfgoedbank Waasland (www.waaserfgoed.be) kunnen snuisteren door archiefstukken, oude foto's en interviews en zal je kunnen bladeren door historische kaarten die 500 jaar geschiedenis in beeld brengen. Tijdens de zomer wordt een reeks vertellingen georganiseerd over het leven langs de Wase waters en in het najaar volgt er een polderboek.

Als startschot wil de Erfgoedcel echter eerst en vooral de Waaslanders zelf aanspreken. Heb je origineel materiaal liggen rond het leven en werken langs de Wase waters dat je graag wil delen op de Erfgoedbank Waasland? Familiearchief rond de overstromingen van de 20ste eeuw, prentkaarten of oude foto's van verdwenen landschappen of oude beroepen? Of misschien heb je wel polderarchieven of oude kaarten liggen?

Neem dan zeker contact op met de Erfgoedcel Waasland (erfgoedcel@interwaas.be, 03/780.52.10) of kijk op www.erfgoedcelwaasland.be voor het dichtstbijzijnde inzamel-punt. Zij bekijken je stukken, maken eventueel een selectie en zorgen ervoor dat alles in 2012 digitaal en onder jouw naam op de erfgoedbank komt. De originelen krijg je uiteraard terugbezorgd.

ACTIVITEITEN SteM

Van Barbaarse broek tot extravagante hoed – Museumrondleiding voor kids, papa's en mama's!

Zondag 13 november 14.30u. SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Toegang: 4€, 3€ met korting; gratis met museumkaart. Reservatie verplicht: tel. 03/760 37 50 of stedelijke.musea@sint-niklaas.be.

Ontdek samen met je familie en gids Inge, gepassioneerd archeologe van de Archeologische Dienst Waasland, kleding en sieraden van de ijzertijd tot de middeleeuwen. Replica's van fibulae, torques, ringen, kralen,... gaan door met middeleeuwse hoeden. Ga met het hele gezin uit de bol met kaproenen, coifs, ridderhelmen en barbettes.

Goesting in Vlaanderen – Aperitieflezing in het kader van de seniorenweek door Eddie Niesten

Donderdag 17 november 14.30u. SteM, Zwijgershoek 14, Sint-Niklaas. Toegang: 4€, 3€ met korting; gratis met museumkaart.

Vlaanderen is, volgens sommigen, te homogeen geworden om nog echt te kunnen spreken van 'streekgastronomie'. We eten op elk moment en op elke plaats wat we willen. Niettemin worden streekproducten en typische gerechten in vele regio's gekoesterd. Ze zijn de trots van de streek! We ondernemen een boeiende zoektocht naar de oorsprong van al dat lekkers met soms verrassende wendingen! Zowel de dagelijkse kost als de hogere gastronomie staan op het menu. Het wordt meteen duidelijk waarom er in het rijke Vlaanderen zo lekker gegeten wordt. Een culinair erfgoed om u tegen te zeggen!

Eddie Niesten is oprichter en bezieler van het Centrum Culinaire Cultuur en Levenskunst.

jouw handen om de echte archeologische stukken uit de vitrines te ontdekken. Na de superboeiende rondleiding kan je aan de slag

Boek Eendenkooien

Het boek "**Eendenkooien in Vlaanderen en Nederland en 7 andere Europese landen**" biedt een historisch overzicht van het ontstaan van watervogeljachtmethoden naar de ontwikkeling van vangpijpen en eendenkooien. Voor het eerst wordt een volledig overzicht van de eendenkooien in Europa gepubliceerd, met extra aandacht voor Vlaanderen en Nederland. De streek van Schelde en Durme komt hierin zeer sterk aan bod, met uitvoerige bespreking van de eendenkooi van Bornem (waarschijnlijk de oudste ter wereld), van Eksaarde (met het meest uitgebreide archief in Vlaanderen), van Sinaai (gedeeltelijk hersteld in De Fondatie van Boudelo) en het Donkmeer te Berlare (door het gemeentebestuur gereconstrueerd op de historische plek).

De verkoopprijs bedraagt 40 euro voor wie het boek zelf komt afhalen in het Bezoekerscentrum Molsbroek, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren. Wie toezending wenst, dient 10 euro extra te storten. De verzending is voorzien vóór 20 december 2011. De bestelling is pas geldig na storting op rekening 001-2299900-09 van vzw Durme, Molsbergenstraat 1, 9160 Lokeren, met vermelding "boek eendenkooien". Info: tel. 09/348 30 20 of info@vzdurme.be.

Boek overstromingen 1906

Als aanvulling op zijn vorig jaar verschenen boek "Maandagavond 12 maart 1906, dodende overstromingen langs de Schelde. Lessen om het overstromingsgevaar te beperken", geeft auteur Hugo De Looze twee nieuwe publicaties uit:

- 1) De titel van het eerste boek "**Het treurspel der Schelde**" met ondertitel "**Bijdragen over de overstromingen langs de Schelde in Oost-Vlaanderen op 12 maart 1906**" verwijst naar de vertaling van de brochure "L'Escaut Tragique" van procureur des konings Firmin Van Den Bosch. Die vertaling verscheen op 3, 10 en 19 mei 1906 in drie afleveringen in het weekblad "De Lokeraar". Aug. De Schepper vertaalde de Franstalige brochure.

- 2) De titel van het tweede boek luidt: "**Marie Gevers beschreef in haar romans De Dijkgravin en Het Springtij hoe onze voorouders een overstroming beleefden**".

Het boek "Het treurspel der Schelde" (68 blz. – zwart-wit) kost 9 euro. Het boek "Marie Gevers beschreef in haar romans De Dijkgravin en Het Springtij hoe onze voorouders een overstroming beleefden" (28 blz. – kleurcover) kost 4 euro. Verzendingkosten: één boek 2 euro, beide boeken samen 3,25 euro. Overschrijven kan op rekening BE47 0010 9917 3280 van Hugo De Looze, Stationsstraat 25, 9220 Hamme, België. Meer info: Hugo De Looze, 052/47.22.42, hugo.delooze@pandora.be.

Tentoonstelling 'Heiligen door het Oog van de Naald

Tijdens de periode rond Allerheiligen stelt het kerkbestuur van Sint-Nicolaas een selectie van kerkelijk textiel, afkomstig uit het hele dekenaat, tentoon. Van 22 oktober tot 13 november 2011 kan u deze collectie liturgische textiel bezichtigen waarop heiligen en andere religieuze figuren worden afgebeeld.

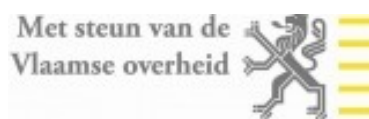
Deze tentoonstelling werd mogelijk gemaakt door de ondersteuning van de kerkbesturen en congregaties uit het dekenaat Sint-Niklaas, de Erfgoedcel Waasland, de Provincie Oost-Vlaanderen, de Cultuurraad van de Stad Sint-Niklaas, het Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur en de firma Arte Grosse.

Workshop textiel op 04/11/11

Binnen het kader van deze tentoonstelling wordt daarenboven een workshop verzorgd door de erfgoedbeheerders van monumentenwacht. Hij gaat door op **4 november** vanaf 19u30 in de Sint-Nicolaaskerk en zal ongeveer 2 uur duren. U wordt op deze workshop uitgenodigd om meer te weten te komen over hoe u gewaden in optimale omstandigheden kan bewaren, opbergen, ophangen en reinigen...

Inschrijven kan via mail (schutyser.caimo@gmail.com) of telefonisch (03 776 10 64 of 03 778 10 64) ten laatste 01/11/2011.

Met dank aan:

Verantwoordelijke uitgever Nieuwsbrief KOKW: Chris De Beer, voorzitter, postbus 144, 9100 Sint-Niklaas; e-mail: info@kokw.be; website: www.kokw.be